

Harilike diferentsiaalvõrrandite ligikaudne lahendamine

Vaatame Cauchy ülesannet

$$\begin{cases} u'(x) = f(x, u), \\ u(x_0) = u_0, \end{cases}$$

kus x_0 ja u_0 on etteantud suurused ning $x \in \mathbb{R}$. Ligikaudsel lahendamisel fikseeritakse mingid sõlmed $x_0 < x_1 < x_2 < x_3 < \dots$ ja otsitakse ülesande lahendi u lähisväärtusi nendes sõlmedes, st arve $u_1, u_2, u_3, \dots$ nii, et $u_j \approx u(x_j)$.

Harilike diferentsiaalvõrrandite ligikaudne lahendamine

Vaatame Cauchy ülesannet

$$\begin{cases} u'(x) = f(x, u), \\ u(x_0) = u_0, \end{cases}$$

kus x_0 ja u_0 on etteantud suurused ning $x \in \mathbb{R}$. Ligikaudsel lahendamisel fikseeritakse mingid sõlmed $x_0 < x_1 < x_2 < x_3 < \dots$ ja otsitakse ülesande lahendi u lähisväärtusi nendes sõlmedes, st arve $u_1, u_2, u_3, \dots$ nii, et $u_i \approx u(x_i)$.

Olgu võrk ühtlane, st $x_i - x_{i-1} = h, i = 1, 2, \dots$

Euleri meetod

$$u_{i+1} = u_i + hf(x_i, u_i).$$

Meetodi viga saab hinnata $u_{i+1} - u(x_{i+1}) = O(h^2)$.

Teoreem

Kui funktsiooni f esimest järku osatuletised on tõkestatud, siis Euleri meetodiga arvutatud $u_1, u_2, \dots, u_{i+1}$ korral rahuldab u_{i+1} hinnangut

$$|u_{i+1} - u(x_{i+1})| \leq C_i \max_{x \in [x_0, x_{i+1}]} |u''(x)| h$$

iga $i = 0, 1, \dots$ korral, kus $C_i = e^{K(x_{i+1}-x_0)}$ ja K on funktsioonist f sõltuv konstant.

Olgu võrk ühtlane, st $x_i - x_{i-1} = h$, $i = 1, 2, \dots$

Euleri meetod

$$u_{i+1} = u_i + hf(x_i, u_i).$$

Meetodi viga saab hinnata $u_{i+1} - u(x_{i+1}) = O(h^2)$.

Teoreem

Kui funktsiooni f esimest järku osatuletised on tõkestatud, siis Euleri meetodiga arvutatud $u_1, u_2, \dots, u_{i+1}$ korral rahuldab u_{i+1} hinnangut

$$|u_{i+1} - u(x_{i+1})| \leq C_i \max_{x \in [x_0, x_{i+1}]} |u''(x)| h$$

iga $i = 0, 1, \dots$ korral, kus $C_i = e^{K(x_{i+1}-x_0)}$ ja K on funktsioonist f sõltuv konstant.

Olgu võrk ühtlane, st $x_i - x_{i-1} = h, i = 1, 2, \dots$

Euleri meetod

$$u_{i+1} = u_i + hf(x_i, u_i).$$

Meetodi viga saab hinnata $u_{i+1} - u(x_{i+1}) = O(h^2)$.

Teoreem

Kui funktsiooni f esimest järku osatuletised on tõkestatud, siis Euleri meetodiga arvutatud $u_1, u_2, \dots, u_{i+1}$ korral rahuldab u_{i+1} hinnangut

$$|u_{i+1} - u(x_{i+1})| \leq C_i \max_{x \in [x_0, x_{i+1}]} |u''(x)| h$$

iga $i = 0, 1, \dots$ korral, kus $C_i = e^{K(x_{i+1}-x_0)}$ ja K on funktsioonist f sõltuv konstant.

Olgu võrk ühtlane, st $x_i - x_{i-1} = h$, $i = 1, 2, \dots$

Euleri meetod

$$u_{i+1} = u_i + hf(x_i, u_i).$$

Meetodi viga saab hinnata $u_{i+1} - u(x_{i+1}) = O(h^2)$.

Teoreem

Kui funktsiooni f esimest järku osatuletised on tõkestatud, siis Euleri meetodiga arvutatud $u_1, u_2, \dots, u_{i+1}$ korral rahuldab u_{i+1} hinnangut

$$|u_{i+1} - u(x_{i+1})| \leq C_i \max_{x \in [x_0, x_{i+1}]} |u''(x)| h$$

iga $i = 0, 1, \dots$ korral, kus $C_i = e^{K(x_{i+1}-x_0)}$ ja K on funktsioonist f sõltuv konstant.

Trapetsvalemi meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_{i+1})$$

Meetod on teist järku, kuna tema lokaalne viga on hinnatav suurusega Ch^3 .

Prognoosi-korreksiooni meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_i + hf(x_i, u_i)).$$

Meetod on teist järku.

Trapetsvalemi meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_{i+1})$$

Meetod on teist järku, kuna tema lokaalne viga on hinnatav suurusega Ch^3 .

Prognoosi-korreksiooni meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_i + hf(x_i, u_i)).$$

Meetod on teist järku.

Trapetsvalemi meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_{i+1})$$

Meetod on teist järku, kuna tema lokaalne viga on hinnatav suurusega Ch^3 .

Prognoosi-korreksiooni meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_i + hf(x_i, u_i)).$$

Meetod on teist järku.

Trapetsvalemi meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_{i+1})$$

Meetod on teist järku, kuna tema lokaalne viga on hinnatav suurusega Ch^3 .

Prognoosi-korreksiooni meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_i + hf(x_i, u_i)).$$

Meetod on teist järku.

Trapetsvalemi meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_{i+1})$$

Meetod on teist järku, kuna tema lokaalne viga on hinnatav suurusega Ch^3 .

Prognoosi-korreksiooni meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_i + hf(x_i, u_i)).$$

Meetod on teist järku.

Trapetsvalemi meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_{i+1})$$

Meetod on teist järku, kuna tema lokaalne viga on hinnatav suurusega Ch^3 .

Prognoosi-korreksiooni meetod

$$u_{i+1} = u_i + \frac{h}{2}f(x_i, u_i) + \frac{h}{2}f(x_{i+1}, u_i + hf(x_i, u_i)).$$

Meetod on teist järku.

Keskpunkti meetod

$$u_{i+1} = u_{i-1} + 2hf(x_i, u_i).$$

Meetodi lokaalne viga on $O(h^3)$.

Runge-Kutta meetod

$$u_{i+1} = u_i + c_1 hf(x_i, u_i) + c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)),$$

kus c_1 , c_2 , α ja β on konstandid.

Kui $c_1 = c_2 = \frac{1}{2}$ ja $\alpha = \beta = 1$, siis saame prognoosi-korrektsooni meetodi.

Keskpunkti meetod

$$u_{i+1} = u_{i-1} + 2hf(x_i, u_i).$$

Meetodi lokaalne viga on $O(h^3)$.

Runge-Kutta meetod

$$u_{i+1} = u_i + c_1 hf(x_i, u_i) + c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)),$$

kus c_1 , c_2 , α ja β on konstandid.

Kui $c_1 = c_2 = \frac{1}{2}$ ja $\alpha = \beta = 1$, siis saame prognoosi-korrektsooni meetodi.

Keskpunkti meetod

$$u_{i+1} = u_{i-1} + 2hf(x_i, u_i).$$

Meetodi lokaalne viga on $O(h^3)$.

Runge-Kutta meetod

$$u_{i+1} = u_i + c_1 hf(x_i, u_i) + c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)),$$

kus c_1 , c_2 , α ja β on konstandid.

Kui $c_1 = c_2 = \frac{1}{2}$ ja $\alpha = \beta = 1$, siis saame prognoosi-korrektsooni meetodi.

Keskpunkti meetod

$$u_{i+1} = u_{i-1} + 2hf(x_i, u_i).$$

Meetodi lokaalne viga on $O(h^3)$.

Runge-Kutta meetod

$$u_{i+1} = u_i + c_1 hf(x_i, u_i) + c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)),$$

kus c_1 , c_2 , α ja β on konstandid.

Kui $c_1 = c_2 = \frac{1}{2}$ ja $\alpha = \beta = 1$, siis saame prognoosi-korrektsooni meetodi.

Keskpunkti meetod

$$u_{i+1} = u_{i-1} + 2hf(x_i, u_i).$$

Meetodi lokaalne viga on $O(h^3)$.

Runge-Kutta meetod

$$u_{i+1} = u_i + c_1 hf(x_i, u_i) + c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)),$$

kus c_1 , c_2 , α ja β on konstandid.

Kui $c_1 = c_2 = \frac{1}{2}$ ja $\alpha = \beta = 1$, siis saame prognoosi-korrektsooni meetodi.

Keskpunkti meetod

$$u_{i+1} = u_{i-1} + 2hf(x_i, u_i).$$

Meetodi lokaalne viga on $O(h^3)$.

Runge-Kutta meetod

$$u_{i+1} = u_i + c_1 hf(x_i, u_i) + c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)),$$

kus c_1 , c_2 , α ja β on konstandid.

Kui $c_1 = c_2 = \frac{1}{2}$ ja $\alpha = \beta = 1$, siis saame prognoosi-korrektsooni meetodi.

Uurime Runge-Kutta meetodi viga. Selleks

$$u(x_{i+1}) - u_{i+1} = u(x_{i+1}) - u_i - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)).$$

Kui $u_i = u(x_i)$, siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_{i+1}) - u(x_i) - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)). \end{aligned}$$

Siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_i) + hf + \frac{h^2}{2}(f_x + f_u f) + O(h^3) - \\ &\quad - u(x_i) - c_1 hf - c_2 h[f + \alpha hf_x + \beta hff_u + O(h^2)] = \\ &= h[1 - c_1 - c_2]f + h^2 \left[\left(\frac{1}{2} - c_2 \alpha \right) f_x + \left(\frac{1}{2} - c_2 \beta \right) ff_u \right] + O(h^3). \end{aligned}$$

Uurime Runge-Kutta meetodi viga. Selleks

$$u(x_{i+1}) - u_{i+1} = u(x_{i+1}) - u_i - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)).$$

Kui $u_i = u(x_i)$, siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_{i+1}) - u(x_i) - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)). \end{aligned}$$

Siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_i) + hf + \frac{h^2}{2}(f_x + f_u f) + O(h^3) - \\ &\quad - u(x_i) - c_1 hf - c_2 h[f + \alpha hf_x + \beta hff_u + O(h^2)] = \\ &= h[1 - c_1 - c_2]f + h^2 \left[\left(\frac{1}{2} - c_2\alpha \right) f_x + \left(\frac{1}{2} - c_2\beta \right) ff_u \right] + O(h^3). \end{aligned}$$

Uurime Runge-Kutta meetodi viga. Selleks

$$u(x_{i+1}) - u_{i+1} = u(x_{i+1}) - u_i - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)).$$

Kui $u_i = u(x_i)$, siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_{i+1}) - u(x_i) - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)). \end{aligned}$$

Siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_i) + hf + \frac{h^2}{2}(f_x + f_u f) + O(h^3) - \\ &\quad - u(x_i) - c_1 hf - c_2 h[f + \alpha hf_x + \beta hff_u + O(h^2)] = \\ &= h[1 - c_1 - c_2]f + h^2 \left[\left(\frac{1}{2} - c_2\alpha \right) f_x + \left(\frac{1}{2} - c_2\beta \right) ff_u \right] + O(h^3). \end{aligned}$$

Uurime Runge-Kutta meetodi viga. Selleks

$$u(x_{i+1}) - u_{i+1} = u(x_{i+1}) - u_i - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)).$$

Kui $u_i = u(x_i)$, siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_{i+1}) - u(x_i) - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)). \end{aligned}$$

Siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_i) + hf + \frac{h^2}{2}(f_x + f_u f) + O(h^3) - \\ &\quad - u(x_i) - c_1 hf - c_2 h[f + \alpha hf_x + \beta hff_u + O(h^2)] = \\ &= h[1 - c_1 - c_2]f + h^2 \left[\left(\frac{1}{2} - c_2 \alpha \right) f_x + \left(\frac{1}{2} - c_2 \beta \right) ff_u \right] + O(h^3). \end{aligned}$$

Uurime Runge-Kutta meetodi viga. Selleks

$$u(x_{i+1}) - u_{i+1} = u(x_{i+1}) - u_i - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)).$$

Kui $u_i = u(x_i)$, siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_{i+1}) - u(x_i) - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)). \end{aligned}$$

Siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_i) + hf + \frac{h^2}{2}(f_x + f_u f) + O(h^3) - \\ &\quad - u(x_i) - c_1 hf - c_2 h[f + \alpha hf_x + \beta hff_u + O(h^2)] = \\ &= h[1 - c_1 - c_2]f + h^2 \left[\left(\frac{1}{2} - c_2 \alpha \right) f_x + \left(\frac{1}{2} - c_2 \beta \right) ff_u \right] + O(h^3). \end{aligned}$$

Uurime Runge-Kutta meetodi viga. Selleks

$$u(x_{i+1}) - u_{i+1} = u(x_{i+1}) - u_i - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)).$$

Kui $u_i = u(x_i)$, siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_{i+1}) - u(x_i) - c_1 hf(x_i, u_i) - c_2 hf(x_i + \alpha h, u_i + \beta hf(x_i, u_i)). \end{aligned}$$

Siis

$$\begin{aligned} u(x_{i+1}) - u_{i+1} &= \\ &= u(x_i) + hf + \frac{h^2}{2}(f_x + f_u f) + O(h^3) - \\ &\quad - u(x_i) - c_1 hf - c_2 h[f + \alpha hf_x + \beta hff_u + O(h^2)] = \\ &= h[1 - c_1 - c_2]f + h^2 \left[\left(\frac{1}{2} - c_2 \alpha \right) f_x + \left(\frac{1}{2} - c_2 \beta \right) ff_u \right] + O(h^3). \end{aligned}$$

Kui kehtib

$$c_2 = 1 - c_1,$$
$$\alpha = \beta = \frac{1}{2(1 - c_1)},$$

siis on tegu II järku Runge-Kutta meetodiga.

k -järku Runge-Kutta meetod

$$u_{i+1} = u_i + c_1 F_1 + c_2 F_2 + \dots + c_k F_k,$$

kus

$$F_1 = hf(x_i, u_i),$$

$$F_2 = hf(x_i + \alpha_2 h, u_i + \beta_{21} F_1),$$

$$F_3 = hf(x_i + \alpha_3 h, u_i + \beta_{31} F_1 + \beta_{32} F_2),$$

...

$$F_k = hf(x_i + \alpha_k h, u_i + \beta_{k1} F_1 + \beta_{k2} F_2 + \dots + \beta_{k,k-1} F_{k-1}).$$

Adamsi meetodid

Adams-Bashforthi meetod

Diferentsiaalvõrrandi

$$u'(x) = f(x, u(x))$$

integreerimisel saime

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} f(x, u(x)) dx.$$

Asendame funktsiooni $f(x, u(x))$ selle interpolandi $\Phi_k(x)$, kus

$$f(x, u(x)) = \Phi_k(x) + E_k(x),$$

$$\Phi_k(x_{i-j}) = f(x_{i-j}, u(x_{i-j})), \quad j = 0, \dots, k.$$

Seega saame

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} \Phi_k(x) dx + \int_{x_i}^{x_{i+1}} E_k(x) dx.$$

Adamsi meetodid

Adams-Bashforthi meetod

Diferentsiaalvõrrandi

$$u'(x) = f(x, u(x))$$

integreerimisel saime

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} f(x, u(x)) dx.$$

Asendame funktsiooni $f(x, u(x))$ selle interpolandi $\Phi_k(x)$, kus

$$f(x, u(x)) = \Phi_k(x) + E_k(x),$$

$$\Phi_k(x_{i-j}) = f(x_{i-j}, u(x_{i-j})), \quad j = 0, \dots, k.$$

Seega saame

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} \Phi_k(x) dx + \int_{x_i}^{x_{i+1}} E_k(x) dx.$$

Adamsi meetodid

Adams-Bashforthi meetod

Diferentsiaalvõrrandi

$$u'(x) = f(x, u(x))$$

integreerimisel saime

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} f(x, u(x)) dx.$$

Asendame funktsiooni $f(x, u(x))$ selle interpolandi $\Phi_k(x)$, kus

$$f(x, u(x)) = \Phi_k(x) + E_k(x),$$

$$\Phi_k(x_{i-j}) = f(x_{i-j}, u(x_{i-j})), \quad j = 0, \dots, k.$$

Seega saame

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} \Phi_k(x) dx + \int_{x_i}^{x_{i+1}} E_k(x) dx.$$

Adamsi meetodid

Adams-Bashforthi meetod

Diferentsiaalvõrrandi

$$u'(x) = f(x, u(x))$$

integreerimisel saime

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} f(x, u(x)) dx.$$

Asendame funktsiooni $f(x, u(x))$ selle interpolandi $\Phi_k(x)$, kus

$$f(x, u(x)) = \Phi_k(x) + E_k(x),$$

$$\Phi_k(x_{i-j}) = f(x_{i-j}, u(x_{i-j})), \quad j = 0, \dots, k.$$

Seega saame

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} \Phi_k(x) dx + \int_{x_i}^{x_{i+1}} E_k(x) dx.$$

Adamsi meetodid

Adams-Bashforthi meetod

Diferentsiaalvõrrandi

$$u'(x) = f(x, u(x))$$

integreerimisel saime

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} f(x, u(x)) dx.$$

Asendame funktsiooni $f(x, u(x))$ selle interpolandi $\Phi_k(x)$, kus

$$f(x, u(x)) = \Phi_k(x) + E_k(x),$$

$$\Phi_k(x_{i-j}) = f(x_{i-j}, u(x_{i-j})), \quad j = 0, \dots, k.$$

Seega saame

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} \Phi_k(x) dx + \int_{x_i}^{x_{i+1}} E_k(x) dx.$$

Adamsi meetodid

Adams-Bashforthi meetod

Diferentsiaalvõrrandi

$$u'(x) = f(x, u(x))$$

integreerimisel saime

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} f(x, u(x)) dx.$$

Asendame funktsiooni $f(x, u(x))$ selle interpolandi $\Phi_k(x)$, kus

$$f(x, u(x)) = \Phi_k(x) + E_k(x),$$

$$\Phi_k(x_{i-j}) = f(x_{i-j}, u(x_{i-j})), \quad j = 0, \dots, k.$$

Seega saame

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} \Phi_k(x) dx + \int_{x_i}^{x_{i+1}} E_k(x) dx.$$

Adamsi meetodid

Adams-Bashforthi meetod

Diferentsiaalvõrrandi

$$u'(x) = f(x, u(x))$$

integreerimisel saime

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} f(x, u(x)) dx.$$

Asendame funktsiooni $f(x, u(x))$ selle interpolandi $\Phi_k(x)$, kus

$$f(x, u(x)) = \Phi_k(x) + E_k(x),$$

$$\Phi_k(x_{i-j}) = f(x_{i-j}, u(x_{i-j})), \quad j = 0, \dots, k.$$

Seega saame

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \int_{x_i}^{x_{i+1}} \Phi_k(x) dx + \int_{x_i}^{x_{i+1}} E_k(x) dx.$$

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u(x_{i-j})) + R_k.$$

Siit

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u_{i-j}).$$

Adams-Moultoni meetod

Meetodi tuletuskäik sarnaneb Adams-Bashforthi meetodile, erinevus seisneb funktsiooni $f(x, u(x))$ lähendamises. Nüüd interpoleerime sõlmedes $x_{i-k+1}, \dots, x_{i+1}$. Saame

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \hat{\gamma}_{k,j} f(x_{i-j+1}, u_{i-j+1}).$$

Meetod on ilmutamata meetod. Töö mahtu on võimalik vähendada prognoosi-korrektiooni skeemidega.

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u(x_{i-j})) + R_k.$$

Siit

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u_{i-j}).$$

Adams-Moultoni meetod

Meetodi tuletuskäik sarnaneb Adams-Bashforthi meetodile, erinevus seisneb funktsiooni $f(x, u(x))$ lähendamises. Nüüd interpoleerime sõlmedes $x_{i-k+1}, \dots, x_{i+1}$. Saame

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \hat{\gamma}_{k,j} f(x_{i-j+1}, u_{i-j+1}).$$

Meetod on ilmutamata meetod. Töö mahtu on võimalik vähendada prognoosi-korrektiooni skeemidega.

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u(x_{i-j})) + R_k.$$

Siit

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u_{i-j}).$$

Adams-Moultoni meetod

Meetodi tuletuskäik sarnaneb Adams-Bashforthi meetodile, erinevus seisneb funktsiooni $f(x, u(x))$ lähendamises. Nüüd interpoleerime sõlmedes $x_{i-k+1}, \dots, x_{i+1}$. Saame

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \hat{\gamma}_{k,j} f(x_{i-j+1}, u_{i-j+1}).$$

Meetod on ilmutamata meetod. Töö mahtu on võimalik vähendada prognoosi-korrektiooni skeemidega.

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u(x_{i-j})) + R_k.$$

Siit

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u_{i-j}).$$

Adams-Moultoni meetod

Meetodi tuletuskäik sarnaneb Adams-Bashforthi meetodile, erinevus seisneb funktsiooni $f(x, u(x))$ lähendamises. Nüüd interpoleerime sõlmedes $x_{i-k+1}, \dots, x_{i+1}$. Saame

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \hat{\gamma}_{k,j} f(x_{i-j+1}, u_{i-j+1}).$$

Meetod on ilmutamata meetod. Töö mahtu on võimalik vähendada prognoosi-korrektiooni skeemidega.

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u(x_{i-j})) + R_k.$$

Siit

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u_{i-j}).$$

Adams-Moultoni meetod

Meetodi tuletuskäik sarnaneb Adams-Bashforthi meetodile, erinevus seisneb funktsiooni $f(x, u(x))$ lähendamises. Nüüd interpoleerime sõlmedes $x_{i-k+1}, \dots, x_{i+1}$. Saame

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \hat{\gamma}_{k,j} f(x_{i-j+1}, u_{i-j+1}).$$

Meetod on ilmutamata meetod. Töö mahtu on võimalik vähendada prognoosi-korrektiooni skeemidega.

$$u(x_{i+1}) = u(x_i) + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u(x_{i-j})) + R_k.$$

Siit

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \gamma_{k,j} f(x_{i-j}, u_{i-j}).$$

Adams-Moultoni meetod

Meetodi tuletuskäik sarnaneb Adams-Bashforthi meetodile, erinevus seisneb funktsiooni $f(x, u(x))$ lähendamises. Nüüd interpoleerime sõlmedes $x_{i-k+1}, \dots, x_{i+1}$. Saame

$$u_{i+1} = u_i + \sum_{j=0}^k \hat{\gamma}_{k,j} f(x_{i-j+1}, u_{i-j+1}).$$

Meetod on ilmutamata meetod. Töö mahtu on võimalik vähendada prognoosi-korrektsooni skeemidega.

HDV süsteemide lahendamine

Vaatame HDVS

$$\begin{cases} u_1'(x) = f_1(x, u_1(x), u_2(x), \dots, u_m(x)) \\ u_2'(x) = f_2(x, u_1(x), u_2(x), \dots, u_m(x)) \\ \dots \\ u_m'(x) = f_m(x, u_1(x), u_2(x), \dots, u_m(x)) \end{cases}$$

Cauchy ülesande saamiseks lisame algtingimused

$$\begin{cases} u_1(x_0) = u_0^1 \\ u_2(x_0) = u_0^2 \\ \dots \\ u_m(x_0) = u_0^m. \end{cases}$$

HDV süsteemide lahendamine

Vaatame HDVS

$$\begin{cases} u_1'(x) = f_1(x, u_1(x), u_2(x), \dots, u_m(x)) \\ u_2'(x) = f_2(x, u_1(x), u_2(x), \dots, u_m(x)) \\ \dots \\ u_m'(x) = f_m(x, u_1(x), u_2(x), \dots, u_m(x)) \end{cases}$$

Cauchy ülesande saamiseks lisame algtingimused

$$\begin{cases} u_1(x_0) = u_0^1 \\ u_2(x_0) = u_0^2 \\ \dots \\ u_m(x_0) = u_0^m. \end{cases}$$

HDV süsteemide lahendamine

Vaatame HDVS

$$\begin{cases} u_1'(x) = f_1(x, u_1(x), u_2(x), \dots, u_m(x)) \\ u_2'(x) = f_2(x, u_1(x), u_2(x), \dots, u_m(x)) \\ \dots \\ u_m'(x) = f_m(x, u_1(x), u_2(x), \dots, u_m(x)) \end{cases}$$

Cauchy ülesande saamiseks lisame algtingimused

$$\begin{cases} u_1(x_0) = u_0^1 \\ u_2(x_0) = u_0^2 \\ \dots \\ u_m(x_0) = u_0^m. \end{cases}$$

Euleri meetod sellise süsteemi lahendamiseks

$$\begin{cases} u_1^{i+1} = u_1^i + hf_1(x_i, u_1^i, u_2^i, \dots, u_m^i) \\ \dots \\ u_m^{i+1} = u_m^i + hf_m(x_i, u_1^i, u_2^i, \dots, u_m^i) \end{cases}$$

Süsteemi lahendamiseks saab kasutada ka teisi HDV lahendamismeetodeid .